“स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बुढानीलकण्ठ”

आर्थिक वर्ष २०८३/०८४

को

बजेट वक्तव्य

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

हात्तीगौँडा, काठमाडौ

बागमती प्रदेश, नेपाल

२०८३

गरिमामय नगर सभाको १८ औं अधिवेशनका अध्यक्षज्यू,

नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

नगर सभाका सचिवज्यू तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू एवम्

कर्मचारी मित्रहरु

हार्दिक अभिवादन !

१. यस गरिमामय नगरसभाको १८ औं अधिवेशनको तेश्रो वैठकमा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको नगर उपप्रमुख तथा सभाको उपाध्यक्ष एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को बजेट प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

२. यस गरिममाय सभामा निरंकुश राणा शासनको अन्त्य, २०४६ सालको संयुक्त जनआन्दोलन, २०६२/०६३ को संयुक्त जनक्रान्ति लगायत गणतन्त्र स्थापनार्थ भएका विभिन्न आन्दोलनहरु तथा २०८२ भाद्र २३ र २४ मा सुशासन र पारदर्शिताको आन्दोलनमा बलिदानी हुनुभएका सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदप्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । लोकतन्त्र, सङ्घीय गणतन्त्र स्थापना तथा कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण योगदान दिनुभएका सबै नागरिकहरुप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

३. आज हामी स्थानीय सरकारको रुपमा बुढानीलकण्ठ नगरपालिका सञ्चालनको दोस्रो कार्यकालको करिव अन्तिम वर्षमा प्रवेश गरेका छौं । सुशासनको प्रत्याभूति सहित आन्तरिक आय र उपलब्धी हासिलको चुनौती तथा नागरिकको महत्वकांक्षी आशा एवम् कार्यान्वयनको विविध जटीलताहरुका बिचमा रहेर कार्य गर्नुपर्दा आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापनले मात्रै पनि सफल स्थान बनाउन नसक्ने हुनेरहेछ । वस्तुनिष्ठ सर्वेक्षण, तथ्यांक, अध्ययन, ज्ञान तथा स्रोतहरुको पहिचान, संकलन र व्यवस्थापन सहितको सशक्त योजना निर्माण गर्दै नागरिकलाई विकाससँग, बजेटलाई कार्यान्वयनसँग लक्षित गर्दै लैजान सक्नुपर्दछ । त्यसैले बजेट तर्जुमाको

चरणदेखि कार्यान्वयनको पक्षसम्म सुदृढताका साथ लाग्न सक्यौं भने समग्र विकासको लक्ष्य हासिल गर्न समय लाग्ने छैन भन्नेमा विश्वस्त छु।

४. नगरको आन्तरिक आयको बढोत्तरीमा देखिएको दवाव र चुनौतीलाई सम्बोधन गर्दै जनतासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने पूर्वाधार विकास, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, कानूनी लगायत जनजिवीकाका सवालहरुलाई संरक्षण, प्रर्वद्धन र रुपान्तरण गर्नेतर्फ आगामी आर्थिक वर्षको बजेट निर्देशित गरेको छु। आम नगरवासीको विकास र सम्बृद्धिको चाहनालाई सम्बोधन गर्ने तथा आर्थिक, सामाजिक विकासमा पछाडी परेका वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग र समुदायलाई लाभको पहुँचमा पुराउनेतर्फ बजेट तथा कार्यक्रम लक्षित गरेको छु।

५. आगामी बजेट गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा, उद्यमशीलता, पर्यटनको प्रर्वद्धन लगायत सामाजिक, आर्थिक विकासतर्फ लक्षित हुनेछ। साथै, नागरिकका माग र आवश्यकता अनुरुप दिगो एंव गुणस्तरीय पूर्वाधारहरुको विकास र सम्भार गर्ने, खानेपानी, सुरक्षित सडक, स्वच्छ वातावरण, कृषि तथा पशु उत्पादन, त्यसको भण्डारण तथा समुचित बजारको व्यवस्थापन, फोहोरमैला व्यवस्थापन, सार्वजनिक सम्पत्तिको जर्गेना, स्थानीय श्रोत साधनको प्रभावकारी एवम् परिणाममुखी परिचालन, विभेद तथा हिंसामुक्त समाज, सेवा प्रवाहमा सुशासनको सुनिश्चितता गर्दै नियमितता, मितव्ययीता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यतताको प्रत्याभूति कायम गर्ने दिशामा बजेट उन्मुख रहेको छ।

६. आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, प्रचलित कानून, नगर सभाबाट २०८३ आषाढ ३ गते पारित आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम, संघ र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, १६ औं आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको दोश्रो आवधिक योजना, दिर्घकालिन लक्ष्य, नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच एवमं दोश्रो आवधिक योजना, मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) र राजस्व सुधार कार्ययोजनाको प्रतिवेदन समेतलाई आधार मानी तयार गरिएको छ। बजेट तर्जुमाका सिलसिलामा राजस्व परामर्श समिति, अन्य विषयगत समितिहरु, विभिन्न संघसंस्था, विद्धतवर्ग, नागरिक समुदाय लगायत सबैबाट प्राप्त सुझावलाई समेत आधार बनाएको छु।

७. मैले आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा नगरवासीको अपेक्षालाई सम्बोधन गर्ने र सेवा प्रवाहलाई सहज, सरल, सूचना प्रविधिमा आधारित तथा सेवाग्राहीमैत्री बनाई नागरिकमा आशा र भरोसाको संचार गर्ने जिम्मेवारी वोध गरेको छु । संघ तथा प्रदेश सरकार, जनप्रतिनिधि, राजनितीक दल, निजी क्षेत्र, संघ संस्था, नागरिक समाज, विकास साझेदार, संञ्चार जगत र आम नगरवासीको सहयोग, समन्वय, सहकार्य र एक्यवद्धताबाट नगरमा देखिएका विद्यमान चुनौतीको सामना गर्दै बजेटले लिएका लक्ष्य हासिल गर्न सकिने विश्वास लिएको छु ।

आदरणीय नगरसभा अध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू

अब म यस गरीमामय सभा समक्ष चालु आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को आम्दानी तथा खर्चको समग्र अवस्था सम्बन्धमा संक्षेपमा समीक्षा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु:

८. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा आन्तरिक श्रोतबाट रु. ५५ करोड, बाह्य श्रोतबाट रु. १ अर्ब ५५ करोड ५२ लाख ४१ हजार ४ सय ६८ रुपयाँ र बैङ्क अल्या रु. १ अर्व ३४ करोड ४७ लाख ५८ हजार ५ सय ३२ रुपैयाँ गरी कूल आम्दानी रु. ३ अर्ब ४५ करोड हुने अनुमान गरिएकोमा सम्वत् २०८३ जेठ मसान्तसम्ममा आन्तरिक श्रोतबाट रु. ४४ करोड ७७ लाख ९ हजार ८ सय ९५ रुपैया २० पैसा अर्थात ८१.४ प्रतिशत आम्दानी भएको छ । बाह्य आम्दानीतर्फ रु. १ अर्व २३ करोड ९९ लाख ४४ हजार २ रुपैया अर्थात ७९.२३ प्रतिशत आम्दानी भएको छ। सम्वत् २०८३ जेठ मसान्तसम्म आन्तरिक र बाह्य गरी कूल १ अर्व ६२ करोड १९ लाख ९ सय २ रुपैया (बैङ्क अल्या बाहेक) अर्थात ८१.४२ प्रतिशत आम्दानी भएको छ ।

९. चालु आर्थिक वर्षको लागि बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाबाट कूल रु. ३ अर्ब ४५ करोड बजेट विनियोजन गरिएको थियो । विनियोजित बजेटमध्ये सम्वत् २०८३ जेठ मसान्तसम्ममा चालुतर्फ (संघ र प्रदेश सरकारको सर्शत चालु समेत) रु. रु. १ अर्व ४१ करोड ३ हजार ६७ हजार रुपैया ८४ रुपैया विनियोजन गरिएकोमा ५७.०८ प्रतिशत अर्थात रु. ८० करोड ५० लाख ८९ हजार ८ सय ६० रुपैया खर्च भएको छ। पूँजीगत तर्फ रु. १ अर्व ९८ करोड १० लाख ९३ हजार रुपैया विनियोजन गरिएको ३५.४७ प्रतिशत अर्थात रु. ७० करोड २७ लाख

५८ हजार ८ रुपैया ५५ पैसा खर्च भएको व्यहोरा यस सम्मानित सभाको अधिवेशनलाई जानकारी गराउन चाहन्छु । नगरपालिकाको कुल खर्च असार मसान्तसम्म ६५ प्रतिशत हुने संशोधित अनुमान पेश गरेको छु ।

आदरणीय नगरसभा अध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू

अब म नगरको आन्तरिक आय र बजेट प्रणालीमा देखिएका मुख्य चुनौती तथा अवसर सङ्क्षेपमा प्रस्तुत गर्न चाहान्छु:

१०. जन प्रतिनिधि, नगरको मुख्य प्रशासनिक कार्यालय, वडा कार्यालयहरु, नगर अस्पताल, क्षेत्र विकास समिति, सार्वजनिक जग्गा संरक्षण समिति, बुढानीलकण्ठ पर्यटन बोर्ड, खानेपानी बोर्ड, बुढानीलकण्ठ खेलकुद बोर्ड, साँस्कृतिक प्रतिष्ठान लगायतका संस्थागत संरचनामा कार्यरत कर्मचारी र पदाधिकारीहरुको तलव भत्ता लगायतको सेवा सुविधा र प्रशासनिक खर्च, बढ्दो महंगी एवम् जनताका माग र समस्याको सम्बोधन लगायतको कारण चालु खर्चमा बढ्दो चाप रहेको छ । चालु खर्च बढ्दो अवस्था रहेको कारणले कुल बजेटको १६.४३ प्रतिशत अर्थात रु. ५६ करोड ७० लाख रकम विनियोजन गर्नु परेको छ । कुल बजेटको करिव २० प्रतिशत हिस्सा चालु खर्चमा छुट्याउन पर्दा पूजिगत विकास कार्यको लागि श्रोत व्यवस्थापनमा दवाव परेता पनि नगरमा पूर्वाधार विकासका कार्यहरु सम्पन्न हुने चरणमा रहेकोले आगमी वर्ष सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा पालिकाले मुख्य ध्यान दिनुपर्ने चरणमा रहेकोले चालु खर्चमा बढोत्तरी हुदै गएको यथार्थ हामी सबैलाइ सर्वविदितै रहेको छ, यद्यपी चालु खर्चलाई बन्छित सीमा भित्र राख्दै पूँजिगत खर्चमा प्रभावकारिता एंव गुणस्तरीयता बृद्धि गर्नुपर्ने मुख्य चुनौती हामी सबैको सामु रहेको छ ।

११. **सोच अनुसारको पूँजिगत खर्चको प्रभावकारीता बढाउन सकिएको छैन् ।** आयोजनाको पूर्व तयारी र प्राथमिकीकरण नगरी बजेट विनियोजन गर्ने, उपभोक्ता समितिबाट संचालन हुने आयोजना आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर मात्र सम्झौता गर्ने, **Site Clearance** नभई ठेक्का प्रक्रिया अगाडी बढाउने, वडास्तरिय आयोजना छनोट गर्दा स-साना टुक्रे आयोजना छनोट गर्ने र अधिकांश आयोजना समयमै सम्पन्न नगरी म्याद थप गरी अर्को वर्षको लागि

जिम्मेवारी सार्ने कामले निरन्तरता पाउदै आएको छ । आयोजना कार्यान्वयन पक्षलाई प्रभावकारी वनाउदै आन्तरिक आयको दिगो श्रोतको पहिचान एवम् बढोत्तरी गरी पुँजीगत खर्चलाई उपलब्धिमूलक बनाउने चुनौती हाम्रो सामु विद्यमान छ ।

१२. नगर प्रमुख लगायतका जनप्रतिनिधिज्यूहरुको सक्रिय पहलमा संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेटको सदुपयोग गर्दै धेरै महत्वपूर्ण पूर्वाधार निर्माणको काम सफलतापूर्वक सम्पन्न गरेका छौँ । यसका लागि म नगर प्रमुख लगायतका जनप्रतिनिधिज्यूहरुको सार्थक पहल कदमिलाई हृदयदेखिनै धन्यवाद् दिन चाहान्छु । साथै, सडक पूर्वाधार, खानेपानी, शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका सामाजिक, आर्थिक एंव पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा भएको विकास कार्यको सफल कार्यान्वयनले स्थानिय सरकारको रुपमा नगरपालिका प्रति आमनागरिकको भरोसा र विश्वासमा अभिबृद्धि भएको छ । तर, नगरको बढ्दो जनसंख्या र नागरिकको अपेक्षा अनुरुपका थप सेवा सुविधा दिन अहिलेको श्रोत पर्याप्त छैन । आगामी दिनमा नगरलाई स्मार्ट सिटिको रुपमा विकास गर्न धेरै पूर्वाधार बनाउनुपर्ने आवश्यकता छ । यसका लागि संघ र प्रदेश सरकार मार्फत ठुला योजनाहरुमा स्रोत व्यवस्थापनको पहल गरी अन्य वैकल्पिक स्रोत पहिचान गर्न जरुरी छ ।

१३. **चालु आर्थिक वर्षको हाल सम्ममा राजस्व संकलन लक्ष्य भन्दा कम संकलन भएको हुनाले** राजस्व प्रणालीमा सुधार, कर चुहावट नियन्त्रण, करको दरमा पुनरावलोकन गदै दायरा विस्तार गरी राजस्व परिचालन वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरेको छु ।

१४. नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व प्रणालीमा सबै क्षेत्रलाई करको दायरामा ल्याउन नसक्दा आर्थिक आत्मनिर्भरताको लक्ष्य भेट्टाउन सकिएको छैन । संघ तथा प्रदेश सरकारको अनुदानमा आयोजना तथा कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिरहेको सर्न्दभमा समय समयमा अनुदान रकम कटौती गर्ने गर्दा नगरपालिकालाई आर्थिक दायित्व बढ्दै जानाले आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ ।

१५. पर्यटकीय दृष्टिकोणमा नगरपालिका आर्कषणीय गन्तव्य तथा अपार पर्यटकिय अर्थतन्त्रको संभावना हुँदाहुदै पनि सीमित स्रोतसाधन, पर्यटकीय पूर्वाधारको अपर्याप्तता,

पर्यटकीय गन्तव्यहरुको पर्याप्त प्रचारप्रसार र पर्यटन व्यवसायीवीचको सहकार्यतामूलक वातावरणको कमी लगायतका कारण अपेक्षित रुपमा आन्तरिक र बाह्य पर्यटक भित्राउन सकिएको छैन । पर्यटन क्षेत्रलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र उपलब्धिमूलक बनाउने चुनौती हाम्रो सामु रहेको छ ।

१६. उद्योग, व्यवसाय, उद्यमशिलता, रोजगारी प्रर्वद्धन गरी आर्थिक उपार्जन एंव आर्थिक विकासका कार्यलाई उत्पादनशिल बनाई नगरको अर्थतन्त्रलाई दिगो र आत्मनिर्भर बनाउने चुनौति रहेको छ ।

१७. समाजको विकास र रूपान्तरणमा युवाहरूको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेको विषयलाई हृदयङ्गम गर्दै आजको समयमा जन्मिएका र प्रविधि-संगत वातावरणमा हुर्केका नव युवा पुस्ता सामाजिक चेतना, प्रविधिको प्रयोग र स्वतन्त्र सोचको दृष्टिले परम्परागत युवाभन्दा भिन्न छन् । तर तिनलाई समाजको मुलधारमा समेटि नगरको विकास र समृद्धिमा सकृय बनाउनु चुनौती रहेको छ ।

१८. नगरको चालु खर्चलाई वाञ्चित सीमा भित्र राख्ने र विनियोजन दक्षता तथा कार्यान्वयन कुशलता सहित संयन्त्रको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ बजेट प्रणालीमा सुधारको प्रस्ताव गरेको छु । यसबाट नगरको प्रशासनिक खर्चलाई प्रभावकारी र उपलब्धिमूलक बनाउन सघाउ पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

१९. माथि उल्लेखित चुनौती एवम् मुलुकको समग्र अर्थतन्त्रमा देखिएका समस्याका बाबजुद पनि नगरपालिकाले लिएको पहलकदमीले नगरपालिकाको अर्थतन्त्र सही दिशामा रहेको जानकारी यस गरिमामय सभालाई गराउन चाहन्छु । नगरपालिकाले संचालन गरेका धेरै आयोजनाहरु निर्माण सम्पन्न भई भौतिक पूर्वाधारको विकासमा नगरपालिकाको परिणामको मूल्याकन गर्दै भर्खरै नेपाल नगरपालिकाका संघले सहरी योजना र पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा उल्लेख्य कार्य सम्पादन गरेकोले सोको उच्च मूल्याकन गर्दै **उत्कृष्ट नगरपालिका पुरस्कार-२०८२** बाट सम्मानित गरेको हामि सबैलाई सर्वविधितै छ । साथै, शिक्षा तथा स्वास्थ्य लगायतका सामाजिक विकासका क्षेत्रमा विगतका वर्षमा नगरपालिकाले प्राथमिकता

दिई लगानी गरेकोले त्यस क्षेत्रमा सकारात्मक परिणामहरु हासिल हुदै गएका छन् । नगरपालिकाबाट लक्षित वर्ग, विभिन्न पेशा व्यवसायमा संलग्न भएका तथा नयाँ उद्यमशिलताका क्षेत्रमा कार्य गर्न चाहने इच्छुक नगरवासीहरुलाई सीप विकासको तालिम र आवश्यक प्रविधि लगायत वस्तुको अनुदान दिई उनीहरुको क्षमता विकास मार्फत स्वरोजगारी र रोजगारीका अवसर विकास गरिएको छ जसबाट आर्थिक क्रियाकलापमा बढोत्तरी गरिदै आएको छ । आगामी दिनमा नीतिगत, प्रणालीगत तथा प्रक्रियागत सुधार गरी नगरको अर्थतन्त्रलाई सही मार्गमा अगाडी बढाउन बुढानीलकण्ठ नगरपालिका दृढ संकल्पित रहेको विश्वास दिलाउन चाहन्छु । साथै यिनै मुख्य चुनौती र अवसरहरुलाई मनन एवम् नगरवासीको आवश्यकतालाई मध्य नजर गदै बजेटका उद्देश्य र प्राथमिकता तय गरेको छु ।

आदरणीय नगरसभा अध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू

२०. **": स्वच्छ, शान्त, समृद्ध पर्यटकिय नगर बुढानीलकण्ठ" भन्ने** मूल ध्येयका साथ बजेटको उद्देश्य देहाय अनुसार उल्लेख गरेको छुः

क. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा तथा शिक्षाको प्रत्याभूत गर्ने,

ख. सूचना प्रविधिको उच्चतम उपयोग र संस्थागत सुशासन कायम गर्ने,

ग. दिगो पूर्वाधार निर्माण, सन्तुलित विकास एवम् संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने,

घ. भाषा, संस्कृति, कला, साहित्यको संरक्षण, प्रर्वद्धन र विकास गर्ने,

ङ. कृषि तथा पशुपंक्षी क्षेत्रको व्यावसायिक विकास एवम् वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापन गर्नें,

च. उद्यमशीलता तथा स्वरोजगारी सिर्जना र युवा तथा खेलकुदको प्रर्वद्धन गर्ने,

छ. बजेट प्रणालीमा सुधार गरी सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्ने ।

२१. बजेटका प्राथमिकताहरु निम्नअनुसार निर्धारण गरेको छु :

क. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा तथा शिक्षा

ख. फलदायी दिगो पूर्वाधार निर्माण तथा सन्तुलित विकास

ग. सूचना प्रविधि र तिनको अधिकतम उपयोग

घ. वन तथा वातावरण संरक्षण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन

ङ आर्थिक विकास र राजस्व परिचालन

च. पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन

छ. खानेपानी श्रोतको संरक्षण तथा व्यवस्थापन

ज. सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण

झ. प्रशासनिक पुनर्संरचना तथा संस्थागत सुशासन

ञ. भाषा, सस्कृति,कला, साहित्यको संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकास

ट. उद्यम, स्वरोजगारी र सहकारीताको विकास

ठ युवा शक्ति तथा खेलकुदको प्रवर्द्धन

ड. कृषि तथा पशुपक्षी क्षेत्रको व्यवसायिक विकास, उत्पादकत्वमा अभिवृद्धि, बजारीकरण तथा व्यवसायिकीकरण

ढ. जनसांख्यिक लाभको उच्चतम उपयोग र समावेशीकरण तथा महिला तथा सिमान्तकृत समुदायको मूलप्रवाहीकरण

आदरणीय नगरसभा सभाध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू
बजेटले लिएका उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिमका सुधार प्रस्ताव गरेको छु:

२२. नगरको गौरव, बहुवर्षिय र क्रमागत आयोजनालाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२३. आयोजना तथा कार्यक्रम समावेश गरी श्रोत छर्ने प्रवृत्तिमा सुधार गर्न क्षेत्रगत प्राथमिकता भित्र ठूला तथा छिटो प्रतिफल दिने, बहुसंख्यक नगरवासीले लाभ प्राप्त गर्ने आयोजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२४. आगामी आर्थिक वर्षको **बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना** साउनको महिनामानै तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ । नगर कार्यपालिका बैठकबाट कार्ययोजना अनुमोदन गरी कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

२५. ठूला आयोजना कार्यान्वयनका लागि पहिलो चौमासिक भित्रै ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने प्रक्रिया मिलाइनेछ । आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ढिलाई गरी आर्थिक वर्षको अन्तिममा कार्यान्वयन गर्ने प्रवृत्तिलाई कडाईका साथ निरुत्साहित गरिनेछ ।

२६. आयोजना कार्यान्वयनमा निर्माण व्यवसायीलाई जिम्मेवार बनाइ ठेक्का सम्झौताको विवरण र कार्य प्रगतिको नियमित अनुगमन गरिनेछ । अनुगमनबाट गम्भीर प्रकृतिको लापरवाही देखिएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुने व्यवस्था गरिनेछ ।

२७. उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीको क्षमता अभिबृद्धि गरी योजना कार्यान्वयनमा पूर्ण जिम्मेवार बनाईनेछ । उपभोक्ता समितिबाट संचालित योजनाको सम्झौता आर्थिक वर्षको अन्तिममा गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी ***चैत्र मसान्त भित्र सम्झौताः जेठ मसान्त भित्र भुक्तानी****को* नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । तोकिएको समय भित्र फरफारक गर्न सम्भव नभएका आयोजना मात्र आवश्यकता र औचित्यतताका आधारमा मात्र नगर प्रमुखबाट म्याद थप गरि आयोजनालाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै, स-साना आयोजनालाई अर्को वर्ष जिम्मेवारी सार्ने प्रवृत्तिलाई पूर्ण रुपमा रोक लगाइनेछ ।

२८. आयोजना कार्यान्वयनको लागि पूर्वाधार विकास समितिलाई सक्रिय र जिम्मेवार बनाई स्थलगत निरक्षण गरि **Site Clearance** भएको प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि मात्र सम्झौता गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै, Site Clearance मा वडाका जनप्रतिनिधिलाई पूर्णरुपमा जिम्मेवार बनाइनेछ ।

२९. खर्च गर्ने क्षमता बृद्धि गर्दै आयोजना तथा कार्यक्रमका निर्धारित लक्ष्य हासिल गर्न सम्बन्धित महाशाखा तथा शााखा प्रमुख र वडा कार्यालयलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । आयोजना अनुगमन प्रणालीको सुधार गरी नतिजामा आधारित बनाइ अनुगमन समितिले दिएको सुझाव तथा मार्गदर्शनलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३०. अधिकांश आयोजनाको ठेक्का व्यवस्थापन गरी सम्झौता सम्पन्न हुदै निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको अवस्थामा आगामी आर्थिक वर्षमा समयमै गुणस्तरीय आयोजना निर्माणमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।

३१ परियोजना बैकलाई व्यवहारिक रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै, विकास निर्माणका आयोजनाहरूको गुणस्तरमापन तथा चेकजाँच गर्ने प्रयोगशालालाई अत्याधुनिक बनाई निर्माण कार्यको गुणस्तर कायम गरिनेछ ।

३२. सडक, ढल, खानेपानी, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था लगायत आवश्यक विकास पूर्वाधारको नक्साङ्कन गरी सोको आधारमा बहुसंख्यक नगरवासी लाभान्वित हुने गरी आयोजनाको छनोट एवम् कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३३. नगर तथा वडा कार्यालयबाट हुने प्रशासनिक खर्च न्यूनीकरण गरी चालु खर्चमा मितव्यीयता कायम गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

३४. नगरपालिकाबाट अनिवार्य रुपमा प्रतिनिधित्व गर्नुपर्ने बाहेक अन्य आन्तरिक र बाह्य भ्रमण कार्यक्रमलाई निरुत्साहित गरेको छु ।

३५. नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन बमोजिम विद्यमान संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापनलाई छरितो बनाइनेछ । स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी सेवा करार तथा सरुवा सहमती दिन नपाइने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३६. प्राथमिकीकरण नगरी साना आयोजना तथा कार्यक्रमहरुमा स्रोत छर्ने प्रवृत्ति न्यूनीकरण गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा आयोजना तथा कार्यक्रमको औचित्य र आवश्यकताको सघन समीक्षा गरी बजेट प्रणालीमा थप सुधार र पुर्नसंरचना गरिनेछ ।

३७. माथि उल्लेखित नीतिगत र संरचनागत सुधारले बजेट विनियोजनको प्रभावकारीता बढ्ने र नगरपालिकाको विकास गतिशिल हुने विश्वास लिएको छु ।

आदरणीय नगरसभा अध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू

नगर सभाको गरिमामय १८ औं अधिवेशनको तेश्रो वैठक समक्ष नेपालको संविधान, २०७२ को धारा २२९ बमोजिम व्यवस्थापन हुने स्थानीय सञ्चित कोषको स्रोत अनुसार आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को अनुमानित आय रु. ३ अर्व ४५ करोड र सोही बमोजिमको अनुमानित व्ययको विवरण सहित यो सम्मानित नगरसभा समक्ष बजेट पेश गर्न चाहन्छु ।

अब म, आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका मुख्य मुख्य क्षेत्रगत कार्यक्रम र विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

३८. सामाजिक विकास तर्फ

क. जनस्वास्थ्य

नगरवासीको स्वास्थ्य र समृद्ध जीवनशैलीलाई सुनिश्चित गर्ने लक्ष्यसहित नगरपालिकाले विगत देखिनै निरन्तर रुपमा जनस्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिँदै आएको छ । आगमी आर्थिक वर्षमा नगरभित्र स्वास्थ्य पूर्वाधारको सुदृढीकरण, गुणस्तरीय सेवा प्रवाह र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रमलाई अझ सशक्त बनाउने उद्देश्य लिइएको छ । जसको लागि प्रसुती पोषण भत्ता (बु.न.पा अन्तर्गत बर्थिंग सेन्टरमा प्रसुती हुने महिलाहरुलाई रु ३५००का दरले), नवजात,मातृ स्वास्थ्य प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम, Ultrasound तथा आँखा जाँच संचालन परामर्श खर्च, नागरिक आरोग्य केन्द्र सबलिकरण, स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि औषधि तथा स्वास्थ्य उपकरण खरिद, मनोसामाजिक स्वास्थ्य प्रबर्धन कार्यक्रम, समुदायिक बिधालयका बिधार्थीहरुको स्वास्थ्य पूर्वपरिक्षण तथा बिधालय स्तरीय स्वास्थ्य शिक्षा प्रर्वद्धन, कुष्ठरोग प्रभावित, बिपन्न वर्ग तथा पिछडिएका समुदायहरुका लागि स्वास्थ्य प्रबर्धन कार्यक्रम, नसर्ने रोग सम्बन्धि निदानात्मक,पूर्व परिक्षण,स्वस्थ्य मुटु तथा महिलाहरुको प्रजनन रुग्नता सम्बन्धी शिबिरहरु, जेष्ठ नागरिकहरुलाई निमोकोकल भ्याक्सिन लगायत स्वास्थ्य प्रर्वद्धन कार्यक्रम, जैविक प्रतिरोधात्मक सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन, नि:शुल्क रक्त ब्यबस्थापन खर्च, परिवार योजना कार्यक्रम, लामो अबधिको परिवार योजना सेवा कार्यक्रम संचालन, महिलाहरुको लागि प्रजनन तथा मेनोपज लक्षित स्वास्थ्य प्रबर्धन कार्यक्रम, जलन सम्बन्धी समुदाय स्तरिय सचेतना कार्यक्रम, नियन्त्रण तथा सचेतना कार्यक्रम स्वास्थ्यकर खाध पदार्थ खरिद तथा बिक्रि वितरण नीतिको कार्यन्वयन, स्वास्थ्य भान्सा अभियान लगायतका कार्यक्रम संचालनको लागि १ करोड ७५ विनियोजन गरेको छु ।

साथै, बुढानीलकण्ठ नगरवासीहरूलाई गुणस्तरीय, सरलर सुलभ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने अभिप्रायले सञ्चालित बुढानीलकण्ठ नगर अस्पताल नगरपालिकाको प्रमुख प्राथमिकतामा रहेको छ । चालू आर्थिक वर्षमा २४ घण्टा संचालनको लागि अस्पतालमा जनशक्ति व्यवस्थापन,

सेवा विस्तार, र आधारभूत पूर्वाधार निर्माणका कार्यहरू सम्पन्न गरिएको छ । यद्यपी आगमी दिनमा नगरवासीलाई accessible, affordable र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सञ्चालित नगर अस्पतालको सेवा सुदृढीकरण, विस्तार, र आधुनिकीकरण यस वर्षको प्रमुख प्राथमिकतामा रहेको छ। जसको लागि अस्पताललाई सुविधासम्पन्न बनाई संस्थागत विकास गर्न रु. १२ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु। समग्रमा नगर स्वास्थ्य क्षेत्रमा रु. १४ करोड २५ लाख विनियोजन गरेको छु

ख. शिक्षा

सार्वजनिक शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार गरी विद्यार्थी र अभिभावकको पहिलो रोजाइको विद्यालयका रुपमा सामुदायिक विद्यालयहरुको विकास गरी सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिलाई केन्द्रमा राखी शैक्षिक उन्नयन वर्षका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै बाल विकासका सहजकर्ताको थप प्रोत्साहन, आधारभूत तहमा अंग्रेजी शिक्षक, निम्न माद्यमिक तहमा विषयगत शिक्षक र माध्यमिक तहमा विषयगत शिक्षकको व्यवस्थापन, शिक्षक बैंक (संगीत, नृत्य, खेलकुद, योगा कम्प्युटर र विज्ञान), प्रारम्भिक बालबिकास र शिक्षा कक्षामा थप शिक्षक र आयाको व्यवस्था, पुस्तकालय तथा बुक कर्नर, विद्यार्थी वृति परामर्श, विद्यालय मर्मत संभार, शैक्षिक रुपान्तरण कार्यक्रम, राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड लगायतका नगर स्तरिय खेलकुद कार्यक्रम, शिक्षक तालिम, रोजगार तथा वृत्ति परामर्श मेला आयोजना, विद्यालय तहमा अतिरिक्त क्रियाकलाप आयोजना तयारी तथा व्यवस्थापन, सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन, अनौपचारिक तथा गृहणी शिक्षा, खुशी शिक्षा (स्थानीय) पाठ्यक्रम निर्माण, नगर स्काउट कार्यक्रम, , अटिजम भएका विद्यार्थीका लागि दिवा स्याहर र शिक्षाका लागि भौचर कार्यक्रम, शिक्षण सिकाइको प्राविधिक परीक्षण, बैकल्पिक शिक्षा र सिकाइ कार्यक्रम, मातृभाषा पठनपाठन कार्यक्रम, ४ जिपिए तथा शत् प्रतिशत परिणाम ल्याउने विद्यालयलाई प्रोत्साहन, पूर्व प्राथमिक तहमा फिफा प्रतियोगिता आयोजना, आधारभूत तहमा खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना, शिक्षामा गुणस्तर वृद्धिका लागि शैक्षिक अनुसन्धान, शिक्षामा सुधारका लागि स्थानीय संघसंस्थासँग साझेदारी कार्यक्रम, प्राविधिक शिक्षाका लागि छात्रवृत्ति र साझेदारी कार्यक्रम, अभिभावक शिक्षा वृत्ति कार्यक्रम लगायतका

कार्यक्रम संचालन गर्न नगरको समग्र शिक्षा क्षेत्रमा रु. ९ करोड विनियोजन गरेको छ । साथै, संस्थागत विद्यालय साझेदारी तथा छात्रवृत्तिलाई पूर्णरुपमा कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाएको छ । संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीलाई विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम तथा शिक्षकहरुलाई न्यूनतम पारिश्रमिक तथा सामाजिक सुरक्षामा आवद्धता अनिवार्य गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

ग. युवा तथा खेलकुद

युवा पुस्ता राष्ट्र निर्माणका लागि अपरिहार्य शक्ति हो । तिनको सिर्जनशीलता, क्षमताको विकास तथा सकारात्मक सशक्तिकरणका लागि बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्दै आएको छ । वडा स्तरमा युवा परिचालन तथा अभिमुखीकरण, "Project समृद्दि" अन्तर्गत गरिने विभिन्न कार्यक्रमहरु, बुढानीलकण्ठ Youth summit, "Clean Municipality Youth Initiative"कार्यक्रकम, आर्टिफिसियल इन्टलिजेन्स(ए.आई.), नवयुवा सीप ज्ञान, उद्यमशिलता प्रर्वद्धन कार्यक्रम र सुचना प्रविधि अन्तरपुस्ता संवाद, लगायतका विविध कार्यक्रमहरु संचालन गर्न रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु । साथै, खेलकुद क्षेत्रले युवालाई अनुशासन, सहकार्य र नेतृत्व क्षमताको विकासमा योगदान दिने भएकाले यस क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेको छु । त्यसको लागि अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितमा सहभागी हुन जाने खेलाडीका लागि प्रोत्साहन सहयोग, नगरपालिका स्तरमा खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना, मेयर कपको आयोजना, खेलाडी सम्मान लगायतका कार्यक्रमको लागि समग्रमा नगरको खेलकुद विकासका लागि रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

समग्रमा युवा तथा खेलकुद क्षेत्रमा रु. १ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।

घ.जनसंख्या तथा सामाजिक समावेशीकरण/संघ संस्था समन्वय/पञ्जिकरण

जनसंख्याको विविधता र सामाजिक समावेशीकरण स्थानीय विकासको आधार हो भन्ने मान्यता अनुरूप यस नगरपालिकाले सबै समुदायको समान सहभागिता सुनिश्चित गर्न विविध कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएको छ । नगर क्षेत्रमा रहेका महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, सीमान्तकृत र पिछडिएको वर्गको पहिचान, सहभागिता र सशक्तीकरणमा विशेष ध्यान दिइनेछ । सामाजिक विकासका बृहत्तर क्षेत्रहरुमा भएका काम, अनुभव तथा असल र प्रेरेणादायी कार्यक्रमहरुको प्रसार र प्रर्वद्धनका लागि सामाजिक विकास सम्मेलन गर्न आवश्यक

व्यवस्था मिलाएको छ । यसका लागि नीति निर्माण, प्रणाली स्थापना तथा सबलीकरण(महिला,बालबालिका,ज्येष्ठ नागरिक अपाङगता), बीउ पुंजी कोषमा थप र परिचालन, महिलाहरुको सीप, क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम, महिलाको जीविकोपाजर्न सुधार कार्यक्रम वस्तुगत टेवा समेत (विपन्न, एकल ,दलित ,जनजाती, अपाङ्गता एच. आई. भी., द्वन्द पिडित), सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार प्रवर्द्धन, मनोविमर्श सेवा प्रवाह, जेड्सी.परीक्षण, अभिलेखीकरण, सहजीकरण, बालमैत्री स्थानीय शासन प्रर्वद्धन कार्यक्रम, विपन्न लक्षित कार्यक्रम, ज्येष्ठ नागरिकको हक अधिकार प्रवर्द्धन कार्यक्रम, मानव अधिकार प्रवर्द्धन कार्यक्रम, अपाङ्गता अधिकार प्रवर्द्धन कार्यक्रम, ज्येष्ठ सहायता कक्ष, स्तनपान कक्ष व्यवस्थापन, सहयोगापेक्षी सडक मानवमुक्त बुढानीलकण्ठ अभियान निरन्तरता लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । यसको लागि समाजिक समावेशीकरण तथा सशक्तीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत रु. १ करोड ४ लाख विनियोजन गरेको छ ।

नगर क्षेत्र भित्र कार्यरत **गैर सरकारी संघ संस्थाहरुको** प्रभावकारी नियमन गरी नगरको विकास र सम्बृद्धिमा सहकार्यमुलक वातावरण तयार गर्न संघ संस्था समन्वय, सहकार्य (अन्तरक्रिया, समीक्षा), संघ संस्था अनुगमन मुल्यांकन, टोल विकास संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु। साथै नगर भित्र संचालित संघसंस्थाको कार्यक्रमलाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत र वार्षिक योजनामा समावेश गर्न अनिवार्य गरेको छु ।

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी वनाउन व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी ऐन नियम तथा दर्ता प्रणालीबारे कर्मचारीहरुलाई तालिम र पुर्नताजगी कार्यक्रम, व्यक्तिगत घटना दर्ता दिवस/सप्ताह कार्यक्रम, लाभग्राहीहरुका लागी सामाजिक सुरक्षा भत्ता उपयोग सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रभावकारीताका लागि बैकहरुसंग अन्तर्कया, सामाजिक सुरक्षा भत्ता नवीकरण सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा घुम्ती शिविर लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. २६ लाख विनियोजन गरेको छु । समग्रमा जनसंख्या तथा

सामाजिक समावेशीकरण/संघ संस्था समन्वय/पञ्जिकरण क्षेत्रमा रु. १ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

ङ. भाषा तथा संस्कृति

हाम्रो नगरपालिका बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुसांस्कृतिक विशेषता बोकेको नगर हो। नगर क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने विभिन्न समुदायहरूको मौलिक भाषा, धर्म, परम्परा, संस्कार, कला, लिपि, पोशाक, पर्व तथा जीवनशैलीहरू हाम्रो साझा सम्पदा हुन्। यी बहुमूल्य सम्पदाको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा पुस्तान्तरण गर्नु वर्तमान पुस्ताको ऐतिहासिक जिम्मेवारी हो भन्ने दृढ विश्वासका साथ यस नगरपालिकाले बुढानीलकण्ठ साँस्कृतिक प्रतिष्ठान गठन गरि भाषा तथा संस्कृति सम्बर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिएको छ। त्यस्तै, नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण एवं पुनर्निर्माण, धार्मिक पर्यटकीय सम्भावना बोकेका स्थलहरूको पूर्वाधार विकास तथा प्रवर्द्धन, नगरको सांस्कृतिक पहिचान उजागर गर्ने कार्यक्रमहरूलाई समेत प्राथमिकतामा राखेको छ। जसको लागि पूर्वाधार निर्माण बाहेक सास्कृतिक क्षेत्रकोप्रर्वद्धनका लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छु ।

समग्रमा, नगरको सामाजिक विकासको क्षेत्रमा रु. २६ करोड ७५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

३९. आर्थिक विकास तर्फ

क. कृषि

नगरपालिकालाई गैहकृषि क्षेत्र घोषणा गरिएतापनि आगमी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमले कृषि क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिएको छ । जसको लागि आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा, ५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम, खाद्य पोषण सुरक्षा र विद्यार्थीहरुमा कृषि प्रति रुचि र सकरात्मक सोचको विकास गर्न कृषि स्कुल फोहोर व्यवस्थापन न्युनिकरणका लागि कम्पोष्ट विन वितरण कार्यक्रम, कौशी खेती गर्ने कृषकका लागि सामाग्री वितरण, माटोको उर्वराशक्ति बढाउन भर्मि कम्पोष्ट मल वितरणको व्यवस्था मिलाएको छु । साथै, नि:शुल्क माटो परिक्षण तथा कृषि चुन वितरण कार्यक्रम, माटोको उर्वराशक्ति तथा संरचना सुधार गरी दिगो कृषि

प्रणालीको विकास गर्न प्राङ्गगरिक मल अनुदानमा वितरण कार्यक्रम, बाली उपचार शिविर कार्यक्रम, कृषकको स्वास्थ्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न र कृषिमा हुने विषादी तथा रसायनबाट हुने स्वास्थ्य जोखिम घटाउन र सुरक्षित कृषि अभ्यासतर्फ प्रोत्साहित गर्न स्वस्थ कृषक कार्यक्रम, स्थानीय कृषि उत्पादनलाई बजार सँग जोड्न बिभिन्न तरकारी उपजको लेबलिङ्ग प्याकेजीङ्ग तथा ब्रण्डिङ्ग, स्थानीय कृषि उत्पादनको बिषादि परिक्षण, स्थानीय कृषि बजार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन लगयतका कार्यक्रमहरुमा बजेट विनियोजन गरेको छु। जसबाट कृषकहरूको आयवृद्धि, उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि, नवप्रविधिको विस्तार र खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्ने उद्देश्यले कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण, व्यावसायिकता र सहकारीकरणतर्फ अग्रसर गर्ने अभिप्रायले खेतिको प्रर्वद्धन मार्फत कृषि क्षेत्रको विकासको लागि समग्रमा कृषि क्षेत्रमा ९० लाख विनियोजन गरेको छु।

ख पशुपंक्षी

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले पशुपालन र पशु सेवाको विकासलाई प्राथमिकता दिदै आएको छ। यस क्षेत्रको समृद्धि र दिगोपन सुनिश्चित गर्न पशु कल्याण, स्वास्थ्य सेवा, उत्पादन वृद्धि, तथा जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले वार्षिक बजेट विनियोजन गरिएको छ। पशु स्वास्थ्य औषधी खरिद, भ्याक्सिनेशन तथा खोप सेवा कार्यक्रम, पशु प्रजनन सेवाको लागि सामग्री खरिद, पशु आहार कार्यक्रम, ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा पशु व्यावसाय यान्त्रीकरण कार्यक्रम, काउस्याट, गोबरमल मुत्र व्यवस्थापन कम्पोष्ट बनाउने तालिम तथा निर्माण तथा मेसेनरी सामग्री, सामुदायिक बहर तथा घरमा पालिकाएका बहर व्यवस्थापन कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाएको छु। साथै, उत्पादनमा आधरित दूधमा अनुदान कार्यक्रम, मृत पशु व्यवस्थापन कार्यक्रम, जीविकोपार्जन साना किसान उत्थान कार्यक्रम, कृषकलाई सिपमूलक तालिम प्रदान तथा पशु कल्याण कार्यक्रम संचालन गरी स्थानीय आर्थिक विकास र जीविकोपार्जनमा योगदान पुऱ्याउने अभिप्रायले पशुपंक्षी क्षेत्रमा रु. ८० लाख विनियोजन गरेको छु।

ग. सहकारी

सहकारी क्षेत्र समुदायको आर्थिक, सामाजिक विकासको सशक्त माध्यमको रूपमा रहेको छ। जसले गर्दा सहकारी संस्थाहरूले सदस्यहरूको आर्थिक सशक्तिकरण र समावेशी विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँदै आएका छन् । सहकारी संस्थाहरूलाई सक्षम बनाउँदै आर्थिक समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्दै सदस्यहरूको जीवनस्तर सुधार गर्ने हाम्रो प्रमुख लक्ष्य हो जसको लागि सहकारी संस्थाहरूमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता बढाउन प्रभावकारी अनुगमन प्रणाली लागू गरिनेछ । साथै, महिला, युवा तथा विभिन्न सामाजिक समूहहरूको सहकारी क्षेत्रमा सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ । जसको लागि सहकारी क्षेत्रलाई अझ सशक्त बनाउन अभिप्रायले सहकारी क्षेत्रमा रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।

घ. उद्योग तथा पर्यटन

उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्र नगरको आर्थिक समृद्धिको मेरुदण्ड हो भन्ने मान्यता अनुरूप आगामी आर्थिक वर्षमा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले दिगो, समावेशी तथा स्थानीय उत्पादनमा आधारित औद्योगिक विकास र पर्यटकीय पूर्वाधारको समुचित विकासलाई प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरेको छ । नगर क्षेत्रभित्रका मौलिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने रणनीति अनुसार डिजिटल बोर्ड व्यवस्थापन, घुमौं बुढानीलकण्ठ गन्तब्य प्रकाशन, पर्यटन गुरुयोजना अध्यावधिक, डिजीटल पर्यटन प्रोफाइल निर्माण, नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय सम्भाव्यताका विषयमा खुल्ला आह्वान सहित भिडियो/ट्राभल भ्लग प्रतियोगिता, पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सामुहिक हाइकिङ्ग, बुढानीलकण्ठ होमस्टे प्रवर्द्धन, घुमौं बुढानीलकण्ठ अभियान र पर्यटन प्रचार प्रसार तथा प्रवर्द्धनका लागि निकुञ्ज एंव विभिन्न संघ संस्थासँग समन्वय तथा सहकार्य, बुढानीलकण्ठ पर्यटन प्रदर्शनीस्थल/सूचनाकेन्द्र व्यवस्थापन, बुढानीलकण्ठ स्ट्रीट फुड फेस्टिभल/बुढानीलकण्ठ महोत्सव सञ्चालन लगायतका कार्यक्रम संचालन गरि ***"स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बुढानीलकण्ठ"*** को मूल अभिष्ट पुरा गर्न बजेट केन्द्रित गरेको छु । साथै उद्योग क्षेत्रको प्रर्वद्धनका लागि नगर उद्यमशिलता विकास कार्यक्रमलाई नगर गौरवको आयोजनाको रुपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । स्थानिय

उत्पादनको प्रोत्साहनका लागि औधोगिक, व्यापारिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन, सिप मेला सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, उद्योगी तथा व्यवसायीहरुसँग समन्वय, सहकार्य, उद्योगी व्यवसायीहरुलाई व्यवसायिक सीप तथा बजारीकरण कानूनी परामर्श लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न समग्रमा उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्रमा रु. १ करोड २५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

ङ. वातावरण

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले वातावरण संरक्षण, दिगो विकास र हरित नगर निर्माणलाई प्राथमिकता दिँदै नगरको वातावरणीय दायित्वप्रति प्रतिबद्ध, पर्यावरणीय संवेदनशीलता, जैविक विविधता र हरित पूर्वाधारका दृष्टिकोणले समृद्ध नगर हो । यस नगरपालिकाले वातावरणीय संरक्षणलाई नीति, कार्यान्वयन र वित्तीय व्यवस्थापनको मूल धारमा राख्दै आएको छ । नेपालको संविधानले वातावरणीय अधिकारलाई मौलिक हकको रूपमा सुनिश्चित गरेको सन्दर्भमा, हामी वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तनको न्यूनीकरण तथा अनुकूलनलाई नगरपालिकाको विकास योजनाको अभिन्न हिस्सा बनाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं । जसको लागि नगरको गौरवको आयोजनाको रुपमा नगर सरसफाइ तथा सुन्दरता कार्यकममा रु. १ करोड, नगर स्तरिय योजना अर्न्तगत फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा सामाग्री खरिदमा रु. २ करोड (क्रमागत) र वातावरण शाखा मार्फत वातावरणीय प्लाष्टिक न्यूनीकरण र स्वच्छ नगर अभियान, नगरपालिका भित्रको खोला नाला सरसफाई, सडक सौन्दर्यकरण, बृहत वृक्षारोपण अभियान, फोहोरमैला संकलनमा कार्यरत सरसफाईकर्मीहरुको स्वास्थ्य परिक्षण तथा OHS सम्बन्धि अभिमुखिकरण लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ५० लाख गरि समग्रमा वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थानपन कार्यको लागि रु. ३ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

च. श्रम तथा रोजगार

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले समावेशी र दिगो आर्थिक विकासको लक्ष्यलाई आत्मसात् गर्दै स्थानीय तहमा रोजगारीको अवसर सृजना गरी श्रमशक्ति परिचालन गर्ने, युवा तथा महिला लक्षित सीप विकास कार्यक्रमहरूलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति अनुरूप रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढीकरणलाई विशेष प्राथमिकता दिदै आएको छ । श्रम समन्वय समिति मार्फत श्रम

डेस्क संचालन तथा अनौपचारिक क्षेत्रका श्रमिकहरुलाई पञ्जिकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै सामाजिक सुरक्षा कोषमा पनि आवद्ध गराइएको छ । नगरको समृद्धिका लागि दक्ष जनशक्ति अपरिहार्य भएकाले रोजगार सेवा केन्द्रलाई नगर क्षेत्रका बेरोजगार युवा, महिला, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि, तालिम, स्वरोजगार तथा रोजगारी सञ्जालमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने प्लेटफर्मको रूपमा विकास गरिनेछ । यस सन्दर्भमा व्यवसायिक तथा प्रविधिमैत्री तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरि रोजगार सेवा केन्द्रलाई प्रविधिसम्पन्न बनाउँदै, सेवाको डिजिटल पहुँच विस्तार मार्फत सेवाग्राहीहरूले सहज रूपमा रोजगारसम्बन्धी सूचना, रोजगारीका अवसरहरूको सृजना, श्रमिकहरूको दर्ता, अभिलेख व्यवस्थापन, सीप अभिवृद्धि, श्रमजन्य विवाद समाधान तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका श्रमिकहरूको पुन:स्थापनाको उद्देश्यले नगरपालिका अन्तर्गत श्रम डेस्कको सशक्तिकरण र श्रम समन्वय संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । यसको लागि समग्रमा रु. ९२ लाख रुपयाँ विनियोजन गरेको छु ।

समग्रमा आर्थिक विकास क्षेत्रमा रु. ७ करोड ७७ लाख विनियोजन गरेको छु ।

४०. भौतिक पूर्वाधार तर्फ

क.सडक तथा ढल व्यवस्थापन, भवन, पार्क, खानेपानी तथा अन्य सार्वजनिक निर्माण

- नगरको गौरव आयोजनाहरूले बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको दीर्घकालीन विकासलाई मूर्तरूप दिन योगदान पुऱ्याउने विश्वास लिएको छु । नगरपालिकाले पूर्वाधार विकास, खानेपानी व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण, तथा स्थानीय रोजगारी सृजना एंव युवा जनशक्तिको परिचालनमा केन्द्रित परियोजनाहरूलाई गौरव आयोजनाको रुपमा समावेश गरेको छु । आगमी आर्थिक वर्षमा कपन ह्याण्डवल निर्माणको निरन्तरता, खानेपानी व्यवस्थापन, बुढानीलकण्ठ फुटवल खेल मैदान निर्माण, बस पार्क, बौद्धिक सम्मेलन/नलेज बैंक निर्माण, साँस्कृतिक प्रतिष्ठान निर्माण, नगर सरसफाइ तथा सुन्दरता कार्यकम, House Numbering GIS,Multi propose Building **निर्माण, 'मेयर सुरक्षित नगर (सि.सि.टि.भी.)**, नवयुवाहरुको सीप विकास

कार्यक्रम जस्ता परियोजनाहरूलाई नगरको गौरव आयोजना अन्तर्गत समावेश गरेको छ । यी आयोजनाहरूले समग्र बुढानीलकण्ठलाई आधुनिक तथा समुन्नत नगरको रूपमा विकास गर्न दिशानिर्देश गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छ । यस्ता गौरवमय परियोजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि रु. ३१ करोड ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।

- नगरका क्रमागत आयोजनालाई प्रथम प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गर्न रु. ३० करोड ५ लाख ४ हजार बजेट विनियोजन गरेको छ । साथै, नगरको बहुवर्षीय आयोजनाहरुलाई निरन्तरता दिनको लागि रु. ५७ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- "***उज्यालो नगर कार्यक्रम"***अन्तर्गत बाँकी रहेको सडक खण्डमा सडक बत्ति जडान गर्न रु १ करोड तथा प्राधिकरणसँग सहकार्यमा पोल स्थान्तरणका लागि रु. ५० लाख र सडक बत्ति महसुल भुक्तानीको लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छ । **समग्रमा "उज्यालो नगर कार्यक्रम" अन्तर्गत २ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छ ।**
- ***'मेयर सुरक्षित नगर (सि.सि.टि.भी.) कार्यक्रम*** अन्तर्गत सिसिटिभि जडान गर्न ५ करोड विनियोजन गरेको छ ।
- नगरपालिका भित्रका सडक, ढल लगायतका पूर्वाधारहरुको नियमित रुपमा मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नतिको लागी रु. ५ करोड विनियोजन गरेको छ ।
- नगरको आवश्यकता र नागरिकको मागलाई सम्बोधन गर्न नगर स्तरीय आयोजना कार्यान्वयन गर्न रु १५ करोड विनियोजन गरेको छ ।
- ***बुढानीलकण्ठ खानेपानी बोर्ड गठन गरि नगरबासीको इच्छा खानेपानीको सुनिश्चितता*** भन्ने अभियान सहित स्वच्छ र स्वस्थ्य खानेपानी प्रत्येक घरमा पुर्याउने प्रवन्धका लागी रु. ५ करोड विनियोजन गरेको छ ।
- बसपार्क निर्माणका लागि रु. २ करोड, वडा नं. ४ स्थित बुढानीलकण्ठ फुटवल खेलमैदान निर्माण गर्न रु. ३ करोड ३० लाख, सार्वजिक जग्गा संरक्षणको लागी रु. २ करोड विनियोजन गरेको छ । साथै नगरवासीको माग र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न अत्यावश्यक योजना तथा

कार्यक्रम संचालन खर्चमा रु. ५ करोड विनियोजन गरेको छु । नगर गौरव, क्रमागत तथा बहु वर्षिय आयोजना बाहेक नगर भित्र पुजिगत आयोजन कार्यान्वयनका लागि ४३ करोड ७० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

ख. आयोजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

आयोजना छनोट, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यलाई व्यवहारिक बनाउन वडा तथा नगस्तरीय योजना छनौटदेखि फरफारकसम्म प्रभावकारीता अभिवृद्धिका लागी आवधिक योजना र मध्यकालीन खर्च संरचना तर्जुमा, सामाजिक परीक्षण, नगरका गौरवका आयोजनाको तेश्रो पक्ष मूल्याङ्कन, आयोजना बैंक कार्यान्वयन, वडा स्तरीय योजना सम्झौताका लागि घुम्ती सेवा सञ्चालन, उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई अभिमुखीकरण लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ९० लाख विनियोजन गरेको छु ।

समग्रमा नगरको पूर्वाधार विकास, संरक्षण, सर्म्बद्धन, सम्भार र निरन्तरताको लागि नगर गौरव आयोजनालाई ३१ करोड ३० लाख, बहुवार्षिय आयोजनाको निरन्तरताको लागि ५७ करोड ५० लाख, क्रमागत आयोजनाको लागि ३० करोड ५ लाख ४ हजार र नगर भित्र संचालन हुने पूजिगत आयोजनाहरुको लागि ४३ करोड ७० लाख गरि १ अर्व ६३ करोड ४५ लाख ४ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

४१. विपद् व्यवस्थापनतर्फ

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका भौगोलिक दृष्टिले पहाडी एंव समथर भूबनोटमा अवस्थित नगर हो, जहाँ बाढी, पहिरो, आगलागी, चट्याङ र अन्य प्राकृतिक तथा मानवजनित विपद्को सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । यस्ता विपद्ले नगरवासीको जीवन, सम्पत्ति, सेवा प्रवाह तथा पूर्वाधारमा प्रतिकूल असर पुऱ्याउने गरेको विगतको तितो अनुभवका आधारमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई आगामी आर्थिक वर्षको प्राथमिकतामध्ये एकका रूपमा लिइएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, र राष्ट्रिय नीति तथा कार्ययोजनाहरूसँग समन्वय गर्दै विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणलाई प्रभावकारी बनाउन र संविधानले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी

दायित्वलाई स्थानीय तहको अधिकारमा समावेश गरेकोले यसलाई उच्च प्राथमिकता दिई **विपद व्यवस्थापन तथा महामारी नियन्त्रण कोष**को लागि रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु । साथै, विद्यालयहरुमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम, विपद् पश्चात आवश्यक खाधान्न तथा औषधि व्यवस्थापन तथा वितरण, डढेलो नियन्त्रणका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम, नगर प्रहरी तथा स्वयं सेवकको लागि विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी एडभान्स तालिम, वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिका लागि विपद् व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरणका लागि अभिमुखीकरण लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु । समग्रमा आगमी आर्थिक वर्षको लागि विपद् व्यवस्थापनको लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छु । यद्यपी विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि आवश्यकता र प्राथमिकताको आधारमा विपद् व्यवस्थापन कोषमा यथेष्ट बजेट रहेकोले सो कोषलाई परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

४२. सुशासन तथा संस्थागत विकासतर्फ

क. प्रशासनिक कार्यसंचालन

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र प्रशासनिक कार्यसञ्चालनलाई थप प्रभावकारी, पारदर्शी र जनमुखी बनाउने उद्देश्यले आगामी आर्थिक वर्षमा आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग, दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन, सेवा प्रवाहमा सरलता र कार्यपद्धतिको संस्थागत सुधारमा विशेष जोड दिइनेछ । सुव्यवस्थित कार्यालय सञ्चालन, कर्मचारी क्षमता विकास, नागरिक बडापत्रको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनलाइन सेवा प्रवाह तथा फाईल ट्र्याकिङ प्रणालीको स्थायी प्रयोगमार्फत सेवाग्राहीलाई छिटो, सुलभ र जवाफदेही सेवा प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । यस्तै, नगरपालिकाको आन्तरिक कार्यसम्पादनमा समन्वय, अनुगमन र मूल्यांकन प्रणालीलाई अझ सशक्त बनाउँदै प्रशासनिक प्रक्रियामा पारदर्शिता कायम राख्ने तथा नागरिक सन्तुष्टि बढाउने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । नगरको संस्थागत सुशासन तथा सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरी प्रशासनिक कार्य संचालनको लागि नगरस्तरीय चालु खर्च अन्तर्गत कर्मचारीको पारिश्रमिक, करार सेवा शुल्क, पदाधिकारीको सुविधा, कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार, कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतिभरण तथा उपदान कोष खर्च,

कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च, इन्धन, सवारी साधन मर्मत, मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री, पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन, अन्य कार्यालय संचालन, सेवा र परामर्श, सरसफाई सेवा शुल्क, सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी, अनुगमन, मूल्यांकन, आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन तथा भ्रमण, सभा तथा कार्यपालिका सञ्चालन, अन्य सहायता, सरकारी निकाय, समिति, प्रतिष्ठान एवं बोर्डहरूलाई निःशर्त चालु अनुदान, कर्मचारी कल्याण कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष लगायतका दैनिक प्रशासन संचालन गर्न आवश्यक, नियमित र अत्यावश्यक प्रकृतिका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समग्रमा नगरको प्रशासनिक कार्यसंचालनका लागि रु. ५६ करोड ७० लाख विनियोजन गरेको छ ।

ख. जनशक्ति व्यवस्थापन

नगरपालिकाको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र जनउत्तरदायी बनाउन आवश्यक दक्ष, सक्षम र परिणाममुखी जनशक्ति व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिइनेछ । वर्तमान जनशक्ति संरचना, कार्यसम्पादन क्षमता र स्रोत साधनको उपलब्धता बीचको सन्तुलनलाई सुनिश्चित गर्न दीर्घकालीन जनशक्ति योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिनेछ । नियुक्ति, पदस्थापन, तालिम तथा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणालीलाई पारदर्शी र मापदण्डमा आधारित बनाइ कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली, तालिम र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममार्फत कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि गरिनेछ । संघीय निजामती सेवा ऐन तथा स्थानीय सेवा ऐन, नियमावली तथा कर्मचारी सेवा सर्तलाई मध्यनजर गरी कार्यस्थलमा उत्तरदायित्व, पारदर्शिता र पेशागत आचरणलाई बढावा दिने नीतिहरू कार्यान्वयन गरिनेछ । जसको लागि एकीकृत सेवा केन्द्र (One-Stop Service Center) सञ्चालन, Lean Management and Value Mapping कार्यक्रम, Quality Circle कार्यक्रम, SIX SIGMA कार्यक्रम, दैलोमा सरकार, गुनासो तत्काल समाधान (Instant Complaint Desk), अनिवार्य "छिटो सेवा दिने Idea Box Implementation, स्थानीय शासन कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणाली (Local Governance Performance Assessment System (LGPAS), NNFRC लगायत अन्य कार्यक्रम, (5S Methodology) कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु. २ करोड विनियोजन गरेको छ ।

ख.सूचना प्रविधि तथा संञ्चार

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले डिजिटल गभर्नेन्सलाई सुदृढ गर्दै पारदर्शी, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी सेवा प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्न सूचना प्रविधि तथा सञ्चार क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता दिएको छ । नगरपालिकाको प्रशासनिक दक्षता वृद्धिका लागि डिजिटल प्रविधिको अधिकतम प्रयोग, डेटा व्यवस्थापनमा आधुनिकीकरण, तथा नागरिक अनुकूल सेवा प्रवाहका लागि नवीनतम प्रविधिहरूको कार्यान्वयनलाई आगामी वर्षको बजेटमा विशेष ध्यान दिएको छ । यसका लागि आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ का लागि सूचना प्रविधि तथा सञ्चारको क्षेत्रलाई प्राथमिकताका साथ रु. २ करोड ५२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छः

अतः समग्रमा, सुशासन तथा संस्थागत विकासतर्फ प्रशासनिक कार्यसंचालनको लागि ५६ करोड ७० लाख, जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि २ करोड र सूचना प्रविधि तथा संञ्चार अर्न्तगत रु २ करोड ५२ लाख गरी जम्मा रु. ६१ करोड २२ लाख विनियोजन गरेको छ ।

४३. न्यायिक समिति

न्यायिक कार्यसम्पादनलाई विश्वसनीय, प्रभावकारी र जवाफदेही बनाई छिटोछरितो एंव प्रविधिमैत्री बनाउनको लागि नागरिकसँग न्यायिक समिति, वडा मेलमिलाप केन्द्रको व्यवस्थापन, नगर मेलमिलाप केन्द्र व्यवस्थापन, सूचना प्रविधिमैत्री न्यायिक समिति व्यवस्थापन, न्यायिक समिति तथा मेलमिलापसम्बन्धी कानूनी सचेतना लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्न रु ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।

४४. राजस्व व्यवस्थापन

नगरपालिकाको समग्र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, पारदर्शी तथा दिगो बनाउने लक्ष्यका साथ आगमी आर्थिक वर्षमा राजस्व व्यवस्थापन प्रणालीमा आवश्यक सुधार र सुदृढीकरण गरिनेछ । नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतको परिचालनलाई चुस्त दुरुस्त बनाई विद्यमान राजस्व सङ्कलन प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्ने, डिजिटल प्रणालीमार्फत राजस्व सङ्कलन र अभिलेख व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । करदातालाई कर तिर्न सहज बनाउने उपायस्वरूप अनलाइन भुक्तानी प्रणालीको व्यवस्थापन र कर सम्बन्धी

जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् । जसको लागि करदाता शिक्षा, सचेतना तथा राजस्व सम्बन्धी प्रचार प्रसार एवं जागरण अभियान कार्यक्रम, राजस्व सङ्कलन सम्बन्धी घरदैलो तथा घुम्ती शिविर कार्यक्रम, करदाता सम्मान कार्यक्रम, राजस्वका नयाँ क्षेत्र तथा स्रोत खोजी/पहिचानको लागि अध्ययन, अनुसन्धान, छलफल तथा अन्तर्क्रिया लगायतका विविध कार्यक्रम संचालन गर्न रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।

४१. वडा कार्यालय

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट तर्जुमा गर्दा हामीले समावेशी तथा उत्तरदायी स्थानीय शासन प्रणालीको सुदृढीकरणलाई प्राथमिकतामा राखेका छौं । यसै सन्दर्भमा, नगरपालिकाका सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरूलाई सशक्त, दक्ष, सेवा-मुखी तथा नागरिकमैत्री बनाउने उद्देश्यका साथ विभिन्न कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएको छ ।

वडा कार्यालयहरूनै स्थानीय सरकारको पहिलो तहका रूपमा नागरिकहरूसँग प्रत्यक्ष सेवा सम्पर्कमा रहने निकाय हुन् । तसर्थ, ती वडा कार्यालयहरूलाई प्रशासनिक सुदृढीकरण, भौतिक पूर्वाधार विस्तार, सूचना प्रविधिको प्रयोग, सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता, तथा कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि जस्ता आयाममा व्यापक सुधार ल्याउनुपर्ने आवश्यकता महसुस गरेको छु । आगमी आर्थिक वर्षको बजेटमा प्रत्येक वडा कार्यालयका लागि न्यूनतम पूर्वाधार विकास केहि बन्न बाँकी रहेका नयाँ वडा भवनको निर्माण एंव स्तरोन्नति, सेवा केन्द्रको आधुनिकीकरण, अनलाइन सेवा प्रवाह प्रणालीको स्थापनाजस्ता कार्यहरू अघि बढाइनेछ । साथै, वडास्तरीय योजनाहरूको छनोट, कार्यान्वयन र अनुगमनमा नागरिक सहभागिता सुनिश्चित गर्दै सुशासन प्रवर्द्धन गरी समग्र वडाको सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार विकासको लागि मिति २०८२ चैत्र १५ गते नगर प्रमुखको अध्यक्षता बसेको श्रोत अनुमान समितिको बैठकले गरेको निर्णय एंव आयोजना तथा कार्यक्रम छनोट मार्ग दर्शन बमोजिम प्रति वडा रु. ३ करोडका दरले रु. ३९ करोड विनियोजन गरेको छु । साथै, निर्माणाधिन वडा कार्यालयहरुको लागि बहुवर्षीय आयोजना अन्तर्गत आवश्यक बजेट सुनिश्चिता गरेको छु ।

आदरणीय नगरसभा अध्यक्षज्यू एवम् सदस्यज्यूहरू

- त्यसैगरी आगमी आर्थिक वर्षको २०८३/ ०८४ को अनुमानित आय र व्यय अनुसूची १ बमोजिम स्वीकृतिको लागि यस सम्मानित सभामा पेश गरेको छु ।
- बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट, कार्यक्रम तथा नीति दस्तावेजले नगरवासीहरूका आकांक्षा, आवश्यकता तथा समृद्धिको दिशामा स्पष्ट मार्गचित्र प्रस्तुत गर्ने विश्वास लिएको छु । हामीले समावेशी विकास, सुशासन, सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता, वातावरणीय सन्तुलन, र सामाजिक न्यायलाई मुख्य आधार बनाउँदै आगमी आर्थिक वर्षको लागि बजेट तयार गरेका छौं ।
- आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनबाट शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता सामाजिक क्षेत्रमा लगानी अभिबृद्धि भई आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलाप गतिशिल हुने, गुणस्तरिय शिक्षा तथा आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच वृद्धि हुने, भौतिक पूर्वाधार, कृषि, पशुपंक्षी, पर्यटन, उद्योग, सूचना प्रविधि, सहकारी क्षेत्रमा थप रोजगारीका अवसर सृजना हुने अपेक्षा लिएको छु ।
- बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा मलाई मार्गदर्शन गर्नुहुने नगर प्रमुख, विषयगत समितिका संयोजक, जनप्रतिनिधिप्रति हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । बजेट तर्जुमा प्रक्रियामा आ–आफनो तर्फबाट रचानात्मक सुझाव दिनुहुने राजनीतिक दल, संघ तथा प्रदेश सभाका माननीय सदस्यज्यूहरु, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सामाजिक संघसंस्था, सञ्चार जगत र आम बुढानीलकण्ठवासीहरुमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।
- आर्थिक तथा सामाजिक विकास मार्फत नगरको सम्वृद्धि हासिल गर्ने तथा सुशासन र सामाजिक न्याय प्रत्याभूत गर्दै **आहा बुढानीलकण्ठ *"स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बुढानीलकण्ठ"*** निर्माण गर्ने ध्येयका साथ प्रस्तुत गरिएको यस बजेटको कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सबै पक्षबाट श्रृजनात्मक र रचनात्मक सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु ।

- अन्तमा हामी सबैको साझा प्रयास, समर्पण र प्रतिबद्धताबाट मात्र समृद्ध, शान्तिपूर्ण र सुशासनमा आधारित बुढानीलकण्ठ निर्माण सम्भव हुने भएकोले प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन एवम् अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट मात्र ***"स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बुढानीलकण्ठ"*** निर्माण गर्ने नगरको दिर्घकालिन सोचलाई साकार पार्न सकिन्छ । बजेट कार्यान्वयनको अभियानमा सक्रिय सहभागिता एवम् सार्थक सहयोगका लागि सम्वद्ध सबै सरोकार पक्षलाई आह्वान गर्दछु ।

धन्यवाद्

अनिता लामा

नगर उपप्रमुख एवम्

संयोजक, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति